

KALNOS KĀPŠANAS NOTEIKUMI

1. Vispārīgie noteikumi

1.1. Noteikumos ir lietoti šādi termini:

- 1) alpīnisma pasākums (AP) – vairāku grupu kopējs pasākums;
- 2) instruktors – persona, kura veic apmācību alpīnisma tehnikā un taktikā visos kalnu reljefa veidos, vada kāpšanu virsotnēs vai pārgājienus;
- 3) treneris – sporta speciālists, kurš vada treniņus;
- 4) maršruts – ceļš, pa kuru virzās viena vai vairākas grupas;
- 5) grūtību kategorija – maršruta vērtējums;
- 6) glābšanas dienests (GD) – organizācija, kura sniedz palīdzību nelaiemes gadījumos;
- 7) sporta grupa – grupa, kura veic grūtību kategoriju maršrutu; visiem dalībniekiem ir ne zemāka kā IV- (UIAA) vai 2B (RUS) grūtību kategorijas maršrutu veikšanas pieredze;
- 8) pastāvīga sporta grupa - sporta grupa, kurai ir sasaišu saderība, kas izveidojusies ne mazāk kā divos maršrutos attiecīgajā un/vai iepriekšējā uzkāpienā;
- 9) grupas vadītājs – iecelta vai ievēlēta persona, kura vada vairāku citu alpīnistu kāpšanu virsotnēs vai pārgājienus.

1.2. Noteikumu mērķis

Noteikumu mērķis ir nodrošināt drošību alpīnisma pasākumos.

Noteikumi nosaka, kā gatavoties kāpšanai kalnos, uzkrāt pieredzi, paaugstināt meistarību, ievērot drošības pasākumus, nosaka kalnos kāpšanas pasākumu dalībnieku, organizatoru, vadītāju un instruktoru tiesības un pienākumus kalnu rajonos.

1.3. Noteikumu darbības joma

Noteikumi ir obligāti visiem, kas kalnos kāpj sportisku mērķu vadīti, kā arī tie jāievēro visiem individuālajiem alpīnistiem un organizācijām, kuri organizē mācību un sporta alpīnisma pasākumus.

Noteikumi kalpo kā rekomendācijas drošai kāpšanai visiem pārējiem kalnos kāpējiem, alpīnistiem, kalnu tūristiem, ekspedīciju un ceļojumu dalībniekiem.

1.4. Alpīnisma pasākumos ietilpst apmācības, treniņi un sporta meistarības paaugstināšana.

1.4.1. Alpīnistus apmāca un vada alpīnisma instruktori pēc Alpīnistu sagatavošanas programmas (Programma).

1.4.2. Treniņu nodarbības vada alpīnisma instruktori vai arī grupa darbojas patstāvīgi.

1.4.3. Sporta meistarības paaugstināšanai un sacensībām sportisti veido grupas, bet klinšu kāpšanas sacensībās var startēt arī individuāli.

1.5. Maršruta klasifikācija

1.5.1. Pēc grūtības pakāpes maršrutus iedala: pēc UIAA 19 kategorijās un pēc Krievijas 6 kategorijās no 1B līdz 6B, sākot no 2. kategorijas ir arī pus kategorijas, maršruti citos kalnu rajonos var tikt klasificēti pēc attiecīgajā valstī pieņemtās klasifikācijas.

1.5.2. Maršrutu kategoriju noteikšanai tiek izmantota „Maršrutu klasifikācijas salīdzināšanas tabula” (skat. „Sporta klašu un nosaukumu alpīnismā piešķiršanas noteikumi”). Šajā dokumentā tiek izmantota UIAA un Krievijas maršrutu grūtības klasifikācija. Maršrutu klasifikatoros dotas maršrutu grūtību kategorijas ziemā (nesezonā) un vasarā (sezonā).

2. Alpīnisma pasākumu (AP) organizācija

2.1. Kalnā kāpšanas organizēšanai organizācijas (savienības, federācijas, asociācijas, sekcijas, klubi u.c.) var izvēlēties dažādus alpīnisma pasākumus: mācību, treniņu, sporta (t.sk. – klasifikācijas sacensības), alpiniādes, ekspedīcijas, stacionārās vai izbraukuma nometnes.

2.2. Katram AP jābūt noformētam ar attiecīgu dokumentāciju.

2.3. AP drīkst uzaicināt alpīnisma instruktorus, trenerus no citām organizācijām.

- 2.4. Organizācija un tās darbinieki, kuri organizē AP, neatbild par negadījumiem maršrutā dalībnieku nedisciplinētības (un pasākuma vadītāju) nepareizas vai Kalnos kāpšanas noteikumiem neatbilstošas rīcības rezultātā.
- 2.5. Mācību grupas organizē AP instruktors, ievērojot dalībnieku vēlēšanos. Mācību un sporta grupu instruktorus apstiprina AP vadība.
- 2.6. Sporta grupa vadītāju izvēlas pēc brīvprātības principa.
- 2.7. Pēc AP beigām AP vadītājs nodod atskaiti par veikto mācību un treniņu darbu un izietajiem maršrutiem LAS.

3. Sagatavošanās maršruta veikšanai

- 3.1. Pirms izešanas maršrutā jāiziet apmācību (un/vai treniņu) cikls saskaņā ar Programmu, dalībnieku klasifikāciju un plānotā maršruta grūtības kategoriju.
- 3.2. Prasības dalībniekiem un vadītājiem:
  - 3.2.1. Maršrutus drīkst veikt dalībnieki, kuri vecāki par 16 gadiem. Jaunieši no 14 līdz 16 gadiem AP var piedalīties, ievērojot dalībnieku fizisko sagatavotību un ar dalībnieka vecāku vai aizbildņu rakstisku atļauju;
  - 3.2.2. Pirmo II(UIAA) vai 1B(RUS) grūtību kategorijas maršrutu dalībnieks drīkst veikt pēc attiecīgās mācību programmas apgūšanas instruktora vadībā;
  - 3.2.3. Pirmo III/III+(UIAA) vai 2A(RUS) un IV-(UIAA) vai 2B(RUS) grūtību kategorijas maršrutu dalībnieks drīkst veikt pēc attiecīgās mācību programmas apgūšanas, kā arī jābūt izietam iepriekšējās grūtības pus kategorijas maršrutam. Dalībnieki maršrutu veic instruktora vadībā;
  - 3.2.4. no IV(UIAA) vai 3A(RUS) līdz V+/VI-(UIAA) vai 5A(RUS) grūtību kategorijas maršrutus drīkst veikt pēc attiecīgās programmas apgūšanas un jābūt izietam vismaz vienam iepriekšējās grūtību pus kategorijas maršrutam. Sporta grupas vadītājam jābūt tādas pašas grūtību kategorijas maršruta veikšanas un iepriekšējās grūtības kategorijas maršruta vadīšanas pieredzei;
  - 3.2.5. Lai veiktu VI/VI+(UIAA) vai 5B(RUS) un augstākas kategorijas maršrutus, dalībniekiem jāiziet iepriekšējās pusgrūtības kategorijas maršruts, bet vadītājam jābūt ar pieredzi tādas pašas grūtību kategorijas maršruta veikšanā;
  - 3.2.6. Pieļaujams, ka pastāvīgas grupas vadītājam, veicot maršrutus, sākot no IV(UIAA) vai 3A grūtību kategorijas, var nebūt pieredze attiecīgā maršruta veikšanā;
  - 3.2.7. AP instruktors drīkst noteikt arī citu izlaišanas kārtību, piemēram, izpildīt maršruta lapu;
  - 3.2.8. Grupas vadītājam ziemā (nesezonā) ir jābūt ar pieredzi tādas pašas grūtību kategorijas maršruta vadīšanā vasarā (sezonā).

4. Iziešana maršrutā

- 4.1. Sporta un mācību grupām iziet maršrutā atļauj AP instruktors – izlaidējs, kuram ir šādas tiesības. Izlaidēja tiesības ir arī sporta grupu vadītājiem, kuriem ir vismaz divu IV+(UIAA) vai 3B maršrutu vadības pieredze.
- 4.2. Gan grupas vadītājam, gan izlaidējam ir jāpārlicinās par grupas sagatavotību attiecīgam maršrutam un tā veikšanas drošības pasākumiem.
- 4.3. Izlaidējs var izlaist uz vasaras (sezona) un ziemas (nesezona) maršrutiem, kuru grūtību kategorijas nav augstāka kā paša izlaidēja attiecīgi veikto vasaras (sezona) un ziemas (nesezona) maršrutu grūtību kategorija.
- 4.4. Izlaidējs var būt tās pašas grupas dalībnieks, kurai viņš ir atļāvis maršrutu veikt.
- 4.5. Instruktoram izlaidēja tiesības var atņemt AP vadītājs, kurš viņam šīs tiesības ir devis.

5. Drošības ievērošana

- 5.1. AP vadītājam jā rūpējas par AP drošības profilaksi. Nepieciešamības gadījumā jāorganizē dalībnieku meklēšana un glābšana.

- 5.2. AP vadītājs īpašā žurnālā ieraksta grupas, kuras iziet augstkalnu zonā. Viņam ir atļauts reģistrēt arī citu AP grupas, ja viņa GD var nodrošināt palīdzību avārijas gadījumā.
- 5.3. AP vadītājam, reģistrējot grupas, ir jāpārlicinās par inventāra atbilstību maršruta grūtību kategorijai un laika apstākļiem, par medicīnisko aptieciņu un sakaru līdzekļiem.
- 5.4. Reģistrējot grupas, AP vadītājs nosaka grupām atgriešanās kontroles laiku, sakaru veidus un laiku. Nepieciešamības gadījumā, ja šajā rajonā vairākas grupas, var noteikt grupu savstarpējo sadarbību.
- 5.5. Kontroles laikam beidzoties vai saņemot trauksmes signālus, vai arī gadījumā, ja nav garantijas par grupas atgriešanos neparedzētu apstākļu dēļ, AP vadītājs izsūta glābšanas komandu.
- 5.6. Pēc atgriešanās no maršruta, AP vadītājs to atzīmē žurnālā un izieto maršrutu ieskaista, ja tiek iesniegtas maršrutā noņemtās iepriekšējo grupu zīmītes jeb citi maršruta veikšanas pierādījumi.
- 5.7. AP vadītājs pasākumu darbības nepieciešamības gadījumā saskaņo ar attiecīgā kalnu rajona glābšanas dienestiem.
- 5.8. Ja rajonā noorganizēti vairāki AP, tad AP vadītājs saskaņo un koordinē savstarpējo sadarbību, tajā skaitā arī darbības nelaimes gadījumu laikā.

6. Maršruta veikšana

- 6.1. Grupa pilnā sastāvā atbild par kontrollaika ievērošanu. Ja ir šaubas, ka maršrutu nevar iziet noteiktā laikā, grupai jāinformē par to AP vadība un kopīgi jāpieņem lēmums par maršruta turpināšanu vai atgriešanos to neveikušai.
- 6.2. Ja maršruta veikšanas laikā notiek nelaimes gadījums, vispirms jāinformē AP un glābšanas dienesti. Sazinoties ar AP vadību un glābšanas dienestiem, kopīgi jāpieņem lēmums, kā rīkoties. Pēc tam, ja ir iespēja un nepieciešamība, grupai jāorganizē slimo vai traumēto grupas dalībnieku glābšana.
- 6.3. Grupas vadītājam ir tiesības drošības dēļ mainīt maršrutu tā atsevišķos posmos un noteikt to veikšanas taktiku dažādu neparedzētu apstākļu dēļ. Grupas vadītājam jānodrošina, lai grupa maršrutu veiktu bez avārijām. Viņam jāsniedz ziņas par grupas stāvokli maršrutā un par paša maršruta stāvokli. Ja grupai rodas objektīvas briesmas, maršruta veikšana jāpārtrauc un jāatgriežas nometnē.
- 6.4. Grupas dalībnieka pienākums ir palīdzēt grupas biedriem un citām grupām avāriju gadījumos, ziņot grupas vadītājam par savu veselības stāvokli, ievērot UIAA deklarācijas un ētikas kodeksus.

7. Maršruta ieskaitīšana

- 7.1. Pēc atgriešanās no maršruta, grupas vadītāja vadībā jāveic izietā maršruta analīze. Grupas dalībnieki dalās savos iespaidos par maršrutu, grupas vadītāja un dalībnieku darbību maršrutā. Šī analīze nav obligāti jāprotokolē.
- 7.2. Maršrutu ieskaista dalībniekiem, kuri pilnībā to veikuši.
- 7.3. Ieskaitīto maršrutu ieraksta alpīnista grāmatiņā un šo ierakstu paraksta izlaidējs, grupas vadītājs, attiecīgās biedrības vadība vai atbildīgais par AP. Ja dalībniekam nav alpīnista grāmatiņas, viņam izsniedz attiecīgu izziņu.
- 7.4. Par notikušu nelaimes gadījumu grupas vadītājam jāziņo LAS alpīnisma komisijai, kura veic situācijas analīzi.
- 7.5. Maršruti, kuri veikti ar kalnos kāpšanas noteikumu pārkāpumiem, netiek ieskaitīti saskaņā ar klasifikācijas normatīviem.